

ЗМІСТ

ВСТУП. ТУТЕШНЄ – ВАЖЛИВІШЕ	10
Для чого потрібен міф	23
Космологічне питання	23
Метафізичне питання	26
Соціологічне питання	28
Психологічне питання	32
Різні підходи до міфу	33
РОЗДІЛ 1. АНТИКВАРНА КРАМНИЧИНА	
СЕРЦЯ	46
Міфи модернізму	46
Сучасна сприйнятливість	57
Як Фауст став «фаустіанцем»	59
Людина з підпілля	76
У серці п'тьми	92
Чеський товариш	97
Після падіння	101
РОЗДІЛ 2. ВІЧНЕ ПОВЕРНЕННЯ	
І ГЕРОЇЧНА МАНДРІВКА	109
Вічне повернення: жертвопринесення, смерть і відродження	112
Мандри героя	136
Героїчна мандрівка	148
Психологічний сенс мандрівки	151

РОЗДІЛ 3. ПОЖИРАННЯ СОНЦЯ	163
Спонтанне зародження міфу	163
Залізний метелик	176
У похмурому лісі	180
Пожирання сонця	183
РОЗДІЛ 4. СЛІДАМИ БОГІВ	196
Таїнство, яке ми називаємо Богом	206
На просторах космічного океану	221
РОЗДІЛ 5. ПРОБУДЖЕНІ БОГИ: МІФІЧНА ІНТЕРЛЮДІЯ	236
Варіації на тему любов-смерть	240
Адмет і Алкеста	240
Філемон і Бавкіда	243
Дідона й Еней	245
Главк	248
Ідоменей	250
Марсій	252
РОЗДІЛ 6. МІСТИЧНІ СТРУНИ ПАМ'ЯТІ ...	258
Найпрекрасніші ангели, що живуть у нашій душі	258
Індивідуація та взаємини	285
ПІСЛЯМОВА. РОБОТА ДУШІ НАД УСІМА ОБРАЗАМИ	304
БІБЛІОГРАФІЯ	313
ГЛОСАРІЙ ЮНГІАНСЬКИХ ТЕРМІНІВ	321

Вступ

Тутешнє — важливіше

*Нащо... зрікаючись долі, прагнуть її?..
це тому, що Тутешнє — важливіше й
ми, може, потрібні Тутешньому, хай і
хиткому. Проте нам, найхиткішим, пасує
ця хиткість... мусить раз цей єдиний,
бодай би один тільки раз бути земним
існуванням, — здається, конечним.*

*Райнер Марія Рільке,
Дев'ята Дуїнянська елегія*

Хоч де люди вперше з'явилися: від сипких пісків до скутої морозом тундри, від великих океанів до первісних дрімучих лісів і гірських плато, — вони ніколи не переставали запитувати себе: «Хто ми такі? Як ми тут опинилися? Куди ми прямуємо?». Ці запитання повторювалися багатьма мовами, були вибиті на стінах печер і вирізані на кістках тварин, втілювалися в повторюваних сценах, пов'язаних зі зміною пір року, урочистими ритуалами народження та смерті, війни та кохання. Ці запитання завжди були з ними.

Сьогодні вони й досі нас переслідують. Якщо й існує щось, що відрізняє людську особину від інших, — це терпляче ставлення до таких запитань, внутрішня сила, яка змушує їх ставити, і наша потреба бути частиною великого ритму змін і невпинності часу.

Юнгіанські автори часто викликають подив у читача, не пов'язаного з психологією (не кажучи вже про своїх колег, що належать до інших психологічних шкіл), тим, що постійно посилаються на міф. Вони часто звертаються до легенд, і, хоча в цих зверненнях помітний певний естетичний виклик, з погляду прикладної психології їхня користь може залишатися зовсім незрозумілою. У кращому разі юнгіанців з їхньою цікавістю до міфології просто терплять, у гіршому — вважають екзальтованими містиками, схибленими на інтерпретації стародавніх символів. У цій книзі я спробую пояснити, чому юнгіанська психологія так часто звертається до міфологічних джерел і — що ще важливіше — чому дослідження міфу таке важливе для нас, людей, що живуть на межі ХХ і ХХІ століть.

Міф занурює нас у глибини власної особистості та у велике вмістище всієї людської психіки. Незалежно від релігійної та культурної традицій, а також від індивідуальної психології, глибоке занурення в міф вста-

новлює життєво важливий смисловий зв'язок, відсутність якого так часто відчувається за особистими та колективними неврозами нашого часу. Якщо говорити дуже коротко, дослідження міфу — це пошук глибинного зв'язку з нашою справжньою природою та нашим місцем у космосі. Можна з упевненістю сказати, що немає жодного важливішого аспекту, з яким ми стикалися б індивідуально і колективно.

Внаслідок несамовитих перескакувань від однієї ідеології до іншої наша культура втратила всі душевні орієнтири, всі свої паралелі та меридіани. Навіть саме поняття міфу опустилося до звичного уявлення про брехню. «Це лише міф», — кажемо ми. Водночас саме ми, ті, хто прагне до пізнання та занурення вглиб, повинні знову відкритися впливу міфу, що дозволить нам розкрити його для себе.

Грецьке *mythos* означає *слово, розповідь, мовлення* — залежно від сенсу, який це слово виражає. Але що саме воно виражає? Зрештою міф показує людське світосприйняття, тобто накладення драматичної структури на перебіг життя та природний хаос. Цілком можливо, що природа не має внутрішнього сенсу — вона просто існує. Однак люди привносять до цього хаосу процес психічного структурування, яке є части-